СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 234. Джерзі Сиți, Н. Дж., четвер, 2-го грудня 1943. No. 234. Jersey City, N. J., Thursday, December 2, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgan 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЮНРРА ГОТОВА, ТРЕБА ГРОШЕЙ НА ЇЇ ПРАЦЮ

АТЛАНТИК СИТІ. — Вибрана рада Юнайтед Нейшенс Реліф енд Регабілітейшен Адміністрейшен — ЮНРРА — відбула перше своє засідання під проводом Ґенерального Директора Герберта Г. Лімена у приявности членів комісії заграничних справ палати репрезентантів з Вашинґтону. На раді стверджено, що нова міжнародна організація вже готова із своїми плянами і способами праці, треба лише грошей, щоб її пустити в рух. Фонди мають прийти від поодиноких держав, що були заступлені на конференції, але лише тих, що не були окуповані в часі теперішньої війни. Розмет від таких держав має досягнути висоти 1 відсотка від річних приходів держави. На підставі такого ключа Злучені Держави мають прийти з сумою 1,356 міліонів долярів і то вже за скарбовий рік, що покінчився з днем 30. червня 1943. р. Першим кроком діяльности буде вітворення головного бюра у Вашинґтоні, а водночас приміщення для обласного комітету в Лодоні і Далекого Сходу.

ВЛАСНИКИ МАЙН ПІДПИСУЮТЬ НОВИЙ КОНТРАКТ.

ВАШИНҐТОН. — Представники власників копалень мягкого угля відбули конференцію з представниками Злучених Майнерських Робітників Америки і спільно рішили підписати новий контракт для успішного ведення дальшої праці. Контракт вироблений секретарем нутрішніх справ Гаролдом Л. Ікесом та предсідником майнерської юнії Джаном Дж. Луисом. Виринули сумніви, чи можна підписувати контракт, коли яких 30% власників копалень не вислали своїх представників. Одначе Ікес порадив, щоб підписати контракт з тими, що заступлені на конференції.

У ВОЕННІМ ПРОМИСЛІ ДАЛЬШЕ БРАКУЄ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Военна Комісія Робочої Сили стверджує, що при воєнній продукції дальше бракує людей, хоч звільнено робітників із фабрик амуніції та деяких інших ділянок военної продукції. Одначе показується, що звільнених робітників є 150,000, а бракує в різних военних фабриках 500,000. Комісія нараховує 69 областей, у котрих відчувається недостача робітника. Щоб цій недостачі зарадити, комісія плянує дальше звільнення робітників з фабрик, які не дуже вже потрібні, а з армії мають звільнити 70,000 фахівців для деяких важних ділянок промислу.

РЕПУБЛИКАНЦІ ДАЛЬШЕ ПЕРЕМАГАЮТЬ У КЕНТОКІ.

ЛУИСВИЛ. — У цьому стейті Демократична Партія мала верх від 1927. р., поки при останніх виборах не перемогли републиканці вибираючи свого ґубернатора і інших високих стейтових урядовців. Тепер при спеціяльних виборах до конґресу вибраний репрезентантом републиканець Честер О. Карієр 29,000 голосами проти Дж. Дана Талбота, демократа, що дістав 17,000 голосів.

ЩО ПЯТЬ МІНУТ ОДИН ЛІТАК.

ВАШИНҐТОН. — Продукція военних літаків в листопаді дійшла до найбільшої висоти за ввесь час американської історії. Іменно збудовано 9,000 нових літаків, тобто упродовж 4 мінут і 48 секунд один. Це дає річну продукцію 108,000 літаків. Найбільше звертається уваги на виріб супер-бомберів, які двигають по 10 тон вибухових матеріялів. Ці вісти походять з Ради Военної Продукції, і тому вважаються достовірними.

ПРОТИВИТЬСЯ ПРАЦІ МАТЕРЕЙ У ВОЄННИХ ЗАВОДАХ.

ВАШИНҐТОН. — На засіданню спеціяльного сенатського підкомітету для стримання злочинности серед дітей зізнавав о. Едвард Флеnаґан, що то вславився „Діточим Містом", яке він заложив з прогрішених дітей. Фленаґан каже, що найбільше причиняється до поширення пороку між дітьми обставина, що матері працюють у военних фабриках, а діти пустують на вулицях. На думку свідка треба „поставити матерей на становище цариць кухонь", а теж подбати, щоб між батьками не поширювалися пороки, бо від батьків заражуються діти. Щоб зарадити пустоті дітей, радить між ін. давати учням з гайскул частинну працю в відповідних заводах.

СТАВЛЯТЬ ПІД СУД РОБІТНИКІВ ЗА ШАХРУВАННЯ ГОДИН ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — У бруклинських корабельних варстатах военної фльоти приловлено робітників, що вони приписували собі більше годин праці, ніж на ділі випрацювали і побирали платню. 24 з них поставлено перед судом за обман державного скарбу. Справу рішатиме федеральна лава присяжних.

Галифакс називає німецькі спроби мира „лапкою"

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Британський амбасадор вайкавнт Галифакс промовляв на зібранню товариства св. Андрія про спроби замирення зboку Німеччини. Галифакс повернувся недавно з Европи й може мати достовірніші інформації про положення в Німеччині. Він твердить, що німці будуть боротися навіть як стратять віру в перемогу, щоб ослабити своїх противників. Вони хочуть довести до загоди з Аліянтами, але перед такою можливістю Галифакс остерігає Америку. Колиб загодитися з німцями, думає Галифакс, то теперішня війна покінчиться для них передишкою, а незабаром вони знову розпічнуть нову війну. Отже це замирення булоб лише лапкою для Аліянтів. Галифакс подає такі аргументи для сподіваної повної перемоги Аліянтів над Німеччиною: 1. Розвиток американських бомбовиків; 2. ослаблення діяльности німецьких субмарин; 3. втрата німецької вищости у повітряній війні; 4. Гітлер втратив ініціятиву у війні при здобуванню Сталінґраду; 5. сателіти Німеччини тратять віру в перемогу. — З Японією, каже Галифакс, треба буде окремо розправитися.

ОЦІНКА МОСКОВСЬКОЇ ДЕКЛЯРАЦІЇ СОМНЕРОМ ВОЛЕСОМ

НЮ ЙОРК. — У першій синдикованій статті бувшого підсекретаря стейту Сомнера Волеса, заповідженій ще перед місяцем, автор висловлює такі погляди: Московська Декларація є першим важним кроком у зближенню великих держав, що боряться проти Німеччини. Важне в цій декляраці є признання конечности створення міжнародного тіла для збереження миру. Одначе, колиб в деклярацї містилася думка, що до такого міжнародного тіла відразу допуститься всі мироблюбні держави, то така ідея булаб справді чудовою. Колиж порозуміння з іншими державами прийде лише припадково, аж зайде спеціяльна конечність, то Московська Декларація не є вистарчальна для втримання миру. Ліга Націй вказує, як небезпечною є практика, коли лише великі держави присвоять собі право вирішувати долю всіх держав світу. Автор не вірить, щоб після цієї війни вільні жінки й мужчини на одну хвилину добровільно піддалися під диктатуру чотирьох держав, хоч як ця диктатура виглядалаб прихильною й батьківською. Тому треба створити міжнародню організацію, що її підтримує прилюдна опінія світу.

Рузвелт і Чорчил поїхали на стрічу зо Сталіном

ЛІЗБОНА. — Бюро Ройтера подає, що президент Рузвелт і премієр Чорчил покінчили вже в Каїро дальшу конференцію, на котрій був теж китайський головний командант Кай-Шек, і потім усі три поїхали до Ірану на конференцію зо Сталіном.

Німецькі пропаґандивні бюра негайно підхопили вістку й додають зо свого боку різні „прикрашення". На один бік поменшують значіння такої конференції, а на другий бік кажуть, що ця конференція вказує на небезпеку большевизму, бо мовляв Америка й Британія пороблять большевикам знову нові уступства, які мусять бути противні „европейським інтересам".

Коли появилася вже вістка про конференцію провідників чотирьох потуг, Лондон додав зо свого боку, що там одержано рапорт про плян Сталіна щодо війни й повоєнного періоду. Сталін, мовляв, переконаний про три річи: 1) що Німеччина взялася систематично вбивати, калічити й обезплоднювати квіт польських, французьких, чеськословацьких і російських мужчин; 2) що німці сподіваються, що їм удасться за наступних 10 або 15 літ відбудувати наново воюючу силу, підчас коли ворожі їм краї будуть винищені й висилені війною; 3) що одиноким засобом не дати Німеччині вжити своїх ненарушених резерв мужчин для нової війни є заставити німецьких робітників до кольосальної праці коло повоєнної відбудови. Ці огляди Сталіна мають бути предложені конференції державних провідників в Ірані.

Зо Стокгольму доносять, що на конференцію Рузвелта, Чорчила, Кай-Шека й Сталіна поїдуть відай теж Літвінов, Бенеш й представник „французького комітету національного визволення". Мають там вирішувати між іншим питання умовин німецької капітуляції й польсько-російський спір.

КАБІНЕТ БАДОЛІЯ ПОЗБАВЛЯЄ КОРОЛЯ ФАШИСТІВСЬКИХ ТИТУЛІВ

НЕАПОЛЬ. — Кабінет міністрів під проводом маршала Бадолія постановив, що італійський король має закинути титули короля Альбанії й цісаря Етіопії, котрі йому встановив фашистівський режім Мусолінія.

Так званий комітет національного визволення, що складається з представників шістьох італійських проти-фашистівських партій, зажадав абдикації італійського короля й наступника престола. Замітно, що за цю постанову голосували навіть представники правих партій.

ЗНОВУ ДОНОСЯТЬ ПРО ЗАГОВІР ПРОТИ ГІТЛЄРА

ЛОНДОН. — Сюди наспіли донесення, що в Німеччині вже готовий заговір вищих військових кругів проти Гітлера. Мають вони скинути його й створити військову диктатуру, як тільки зявиться підходяча нагода.

НАПРАВИЛИСЬ НА БЕРЛІН. — Війська 36. дивізії, рекрутованої з Тексасу й південної Оклагоми, збираються на площі в якомусь мальовничому італійському місті. Їх щойно висаджено на беріг з кораблів, а ціль їх кампанії — Берлін.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗДАЛА КОРОСТЕНЬ

ЛОНДОН. — Московський комунікат признає, що червона армія відступила від стратеґічно важного залізничого вузла Коростеня під натиском завзятої німецької протиофензиви в напрямі Києва. Зате в Білоруси й в закруті Дніпра червона армія поступає далі. На цьому останньому секторі впало за один день 4,000 німців.

Коростень, що лежить 85 миль на північний захід від Києва, втрачено 11 днів після втрати Житомира, другого важного залізничого вузла, котрий червона армія мусіла здати під натиском німецької контрофензиви. Московський комунікат не подає подробиць відвороту, а каже тільки, що це зроблено на приказ головної команди.

Московський комунікат загадує поіменно наступ червоної армії на Жлобин, Мозир і Знамянку.

РОЗБИЛИ „ЗИМОВУ ЛІНІЮ" ГІТЛЄРА В ІТАЛІЇ.

АЛЖІР. — Британська восьма армія розбила таки на добре німецьку лінію в Італії, прославлювану німецькою пропаґандою як зимову лінію Гітлера. Британці вбили в неї наперед два клини, котрі потім поширили й злучили в один, 14 миль широкий, а 4 милі глибокий. По заняттю 4 місцевостей і довгого горба вони панують над цілою долиною Санґро.

Поступила теж пята американська армія, посунувшися на одну милю на секторі Кастельнуово.

АЛІЯНТИ БОМБАРДУЮТЬ САРАЄВО.

АЛЖІР. — Сараєво, що відограло таку важну ролю в першій світовій війні, дістало воєнний хрест від аліянтських бомбовиків. Американські „Мичели" скинули масу вибухових матеріялів на військові бараки, залізничі лінії й варштати до направи машин. Ці самі літаки били теж по ворожих позиціях у Болґарії, Греції й по інших містах у Югославії.

ЗДЕРЖАЛИ ОФЕНЗИВУ ПРОТИ ПАРТИЗАНІВ.

ЛОНДОН. — За донесенням Югославянської Національної Армії Визволення німці здержали свою офензиву проти югославянських партизанів у Боснії й Герциговині, бо показалася занадто коштовною.

У Хорватії хорватські партизани знищили німецький відділ на дорозі з Петріні до Ґліни. Партизанський загін на островін Мієті, при побережжю Дальматії, затопив один ворожий корабель і ушкодив у бою на березі й воді.

Партизани Броза кажуть, що четники Міхайловіча билися плече об плече з німцями, як німці атакували партизанів коло Білеґе й Невесіне в південній Герциговині.

БОЛГАРСЬКІ ПАРТИЗАНИ ПРОТИ НІМЦІВ.

КАЇРО. — Болгарські й румунські партизани приступили до відділів ґен. Броза й воюють з ними проти німецьких окупантів. Тут уважають цю злуку як важну подію для дальшого розвою подій, з огляду на можливість поширення звязків між селянськими краями південно-східної Европи.

СПОДІВАЮТЬСЯ СКОРОГО ВИБУХУ В ЕВРОПІ.

АНКАРА. — Подорожні, що прибувають сюди з різних країв Европи під німецькою окупацією, згідно стверджують велике напруження в тих краях. Кажуть, що там назбиралося стільки невдоволення й стільки ненависти до німців, що кожної хвилі можна сподіватися загального вибуху. За виїмком невеликого числа зрадників, що кооперують з німцями, решта все населення живе вижиданням підходячого менту. Наступ червоної армії й аліянтські бомбардування надали цим підземним рухам сильного розмаху. Всюди населення проявляє виразно своє вдоволення на вістку про бомбардування Німеччини. Коли до Білгороду прийшла вістка про бомбардування Берліна, на вулицях бачено старого серба, що знявши шапку, ішов дорогою з поглядом на небо, викрикуючи: „Більше! Більше!"

ВЕЛИКИЙ РЕЙД НА НІМЕЦЬКІ ВОЄННІ ФАБРИКИ.

ЛОНДОН. — Через два дні били британські бомбовики по важному німецькому сталевому центрі Солінґен, що лежить на схід від Дісельдорфу й є одним з найважніших промислових міст Рурщини. Там є осідок великих фабрик стали й летничих машин.

АВСТРАЛІЙЦІ ЗАХОПИЛИ ВАЖНУ БАЗУ НА НОВІЙ ҐВІНЕЇ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Австралійські війська, спеціяльно виправлені для воювання в джунглях, заняли на Новій Ґвінеї важну ворожу позицію Бонґа.

Американська команда признає, що воєнні операції, які закінчилися окупацією американськими маринарами острова Тарави, були дуже коштовні, бо в них згинули тисячі американських вояків, одначе командування каже, що ці втрати зовсім оправдані важностю добутого терену, що тепер може стати базою для дальших операцій проти ворога.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МИРОВІ ВІСТІ

Багатьом людям в Америці видається певно дивним завзяття, з яким секретар стейту Гол, себто найвищий по президенті урядовець краю, виступив проти вісток про близькі мирові предложення збоку ворога. Одначе самий секретар стейту подав при тому такі переконливі причини для свого гострого заперечення, що ціла справа заслугує на холодну розвагу кожного громадянина. Колиж тепер ще приходять вісти з Лондону, що британські державні урядники задивляються на справу в подібний спосіб, то це все вказує, що пора над справою подумати.

Зо заяв американського секретаря стейту й високих британських урядників виходить ясно, що з боку американського, британського, чи взагалі аліянтського ніякої спеціяльної мирової пропозиції в даний мент не було. Існує тільки одна-одинока стара пропозиція, що говорила коротко: безумовна здача. Не пускали теж аліянтські держави ніяких чуток у цій справі. Супроти цього ясно, що мирові чутки походять від ворога. Отже це ворог нам говорить, що він бажає мира, що він уже має досить війни, що він уже навіть подає Аліянтам конкретні мирові пропозиції.

Здавалося би, що як таке почують німці, то вони певно втратять багато военного духа. Одначе, націстичний уряд дивиться за те, аби німці про ці чутки не дізналися. Він у нутро Німеччини цих вісток не пускає. Він їх пускає тільки в аліянтські краї. Він хоче, аби в аліянтських краях вірили, що німець хоче й просить мира. Пощо німцям треба, аби в аліянтських краях таке вірили? Вони розраховують на те, що віра в близький мир ослаблює военне напруження: вояки вже так не воюють завзято, як воювали давніше, і цивільні вже так завзято не працюють, як працювали давніше. До того, як зчасом мира не буде, то настане розчарування з довгої війни, зросте бажання мира. Воно може, так німці надіються, зрости до того, що населення буде напирати на уряд не ждати від ворога аж на безумовну здачу, але приставати на якунебудь мирову пропозицію.

Ця „мирова офензива" Німеччини є рівночасно мовчаливим самопризнанням невдачі іншої кампанії, що її попередила. В тій кампанії Гітлер й Ґебельс грали на сентименти державницької незалежности великих аліянтських потуг: мовляли британцям, що вони далися взяти за чуба американцям і москалям, говорили американцям, що полізли в раби большевикам, а москалям, що вони далися опанувати британським і американським капіталістам. Та гра йшла на посварення Аліянтів. Так виразно навіть підшукувано перерізі докази різниць між учасниками Московської конференції. Тепер видно цю „лінію" закінено, а замісць неї взято напрям на розбудження мирових бажань серед усіх Аліянтів. Начасне звернення уваги на цю гру Німеччини розбиває цю нову гру: як ми знаємо, пощо нам говориться про мирові заходи Німеччини, то й вся балачка перестає для нас бути небезпечною.

Коби вже раз кінець війни!

Наближається нова річниця японського нападу на Перл Гарбор і вступлення Злучених Держав у війну. Ось ті два роки війни відбились на Америці та змінили її вигляд під многим оглядом. Та проте вона й далі остала найбезпечнішим і найщасливішим краєм в світі. Але не зважаючи на те теж і американці говорять за скоре закінчення війни, як й інші народи, що переживають нужду і терор. Та коли американці говорять за мир, то не заважують на тому ті обмеження, яких вони зазнають, наприклад, наслідком пайкування чи чогось подібного, ні великі матеріяльні вклади в війну. Зате заважують ось ті лісти погибших і ранених, що їх щодня читаємо. Правда, таке заважує теж і в інших краях і в інших народів, що теж бажають бачити скорий кінець війни. Цеж природне! Тільки, що нігде зтим так не рахуються як в Америці. Себто не рахуються так з ось тими лістами, з погибшими і раненими. І тому саме, як дехто каже, й сама війна довше триває.

Як і чим це пояснити? Бож чом не кінчити війни скорше, коли це можливе?

У відповіди на те треба взяти під увагу американський сентимент та американське відчуття вартости життя людини для нації й для того круга людей, з якими вояк, що є у военній службі, звязаний найтіснішими родинними вузлами.

Американці, каже дехто, ніколи не погодились би з тим, щоби вести війну на такий лад, як от ведуть її Совети чи Німеччина, що жертвують сотнями тисяч людських жертв, щоб осягнути якийсь певний стратегічний успіх. Американське военне командування такої тактики і стратеґії не вживає. Воно не кидає в один якийсь бій величезну армію, а старається перемогти ворога меншими частинами. Але зате знаменито виеквіпуваними і витренованими. Такими, що мають повну артилерійську та летунську (що найважніше!) охорону.

Це правда, кажуть далі, що американська тактика, коли рівнати її, наприклад, з совєтською, є повільніша. Те саме можна сказати теж і про анґлійську тактику. Проте вона не менш доцільна, бо теж розторощує ворога на полі бою, а заразом працює постійно над тим, щоби знищити летунськими налетами і бомбардуванням ті осередки, звідки ворог дістає те все, що потрібне для ведення модерної війни.

Ось це може нам пояснити чому Злучені Держави та Британія ще досі не отворили ось того „другого фронту", якого так довго домагалися Совети, а яким є на їхню думку тільки інвазія Німеччини з Англії прямо через Англійський канал. Певно, що таку інвазію можна було пробувати. Та не пробувано її тому, що є очевидним, бо така інвазія булаб получена з великанськими людськими жертвами, не даючи навіть певности, що булаб вдатною. На таке Злучені Держави та Анґлія не могли погодитись, стоячи на тому, що треба передше ослабити ворога бомбардованням з повітря, а себе скріпити до такої міри, щоби хоч була певність, що якщо треба покласти великі жертви, то тоді, коли ті жертви принаймні не підуть намарно.

І таке саме є не тільки з „другим фронтом", але й з війною на інших фронтах. Американська кров ллеться обильно, як от тепер на Пацифіку, але там, де нема іншого виходу, як от на Тараві, де, як описують, побоєвище покрите тисячами трупів. Коли треба було вибити японців до ноги, щоби віднести перемогу, то кожний американець розуміє, чому мусіло полягти там теж і стільки американців. Знаючи про це, американський вояк свідомий, що його життям ніхто не буде легковажити.

Щоби щадити життя вояка і перемагати ворога, то треба до кожного наступу чи налету добре підготовитись. А це забирає часу. Ось тому треба ждати нераз місяцями, заки здобудеться якусь позицію, чи заки посунеться вперед. Ось так треба глядіти і на военну кампанію в Африці й Сицилії, як і на те, що тепер діється в Італії.

Теж і це треба мати на увазі, що за американського вояка дбають. Він найкраще їсть. Він найкраще зодягнений. І найкраще узброєний. Його транспортація відбувається в можливо найвигіднійший спосіб. А кудиб він не йшов, іде й медична опіка.

Значиться, що коли американський вояк іде на фронт, то він здоровий, вишколений і добре відживлений. А це теж багато значить у бою!

Вертаючи до бажання „Коби вже раз кінець війні", можна сказати, що американська тактика і стратеґія змагають до якнайскоршого кінця війни. Та не думають окуплювати перемогу можливо й міліонами таких людських жертв, які можнаб заощадити. Значить, що якщо треба довшого часу, щоби зломити ворога, та якщо в такому випадку можнаб це осягнути меншими жертвами в людях, то американська тактика і стратеґія, як показується, є за довшу мету. Вони є за повну підготовку. За таку, яка цілковито перевищилаб ворогів під кожним оглядом, зокрема на полі летунства. Бо в такому випадку ми вправді витратилиб далеко більше від ворогів під матеріяльним оглядом, але зате далеко менше під людським.

Америка може отже видати далеко більше долярів на военну підготовку, коли війна продовжиться, але зате може вратувати багато молодого американського життя. Ось і тому не іде з війною так скоро, якби бажалось. Та подумавши глибше над тим усім, прийдемо до переконання, що американська тактика є добра. У всякому разі вона відповідає почуванням американського народу, для якого людина це велика цінність, яку треба охороняти навіть і тоді, коли та людина покликана наставляти свою грудь в обороні своєї держави.

Микола Чубатий.

Київ Мати Руських Городів

Боротьба націстів та червоних за столицю України Київ до живого зворушують кожного українця. Чужинці руйнують та палять Україну, нищать останних свідків нашого минулого. Цеж йде боротьба чужинців за несвоє, за Київ Матір Руських Городів. Правда, багато нині на світі баламуцтва з тим словом Руський; московський наїзник не тільки загарбав серце України Київ, але теж присвоює собі стару історичну назву українського народу. Йде в світ баламуцтво, що Руський це то саме, що „Рошен" а Рошен це московський, але це баламуцтво ворога, роблене для політичних цілей синів української землі вже не бентежить. Стара наша назва Русь, Руський, це дослівно це саме, що нинішна Україна, український. Так Київ це Мати Руських Городів, українських городів, це та пишна столиця нашої старини, що мала колись під своєю владою Суздальську Московщину та вчила її ставити перші кроки у цивілізаційному поході. Московщина так само не має права до старої нашої назви Русь і Руський, як і не має права до самої України - Руси. Одиноке право це право завойовника, право грубої сили і тільки на такім базується панування чужої духово Москви над Україною.

А це панування це не природне приєднання частини землі того самого народу до цілости, як голосять наймлені голосники Москви по цілому світі, це насильницьке завойовання, яке треба було вже утримувати тюрмами, нелюдськими інквізиціями, розстрілами, висланням соток тисячів українських людей на Соловки та Сибір, а вкінці коли й це не помогало, виголодженням кількох міліонів українських людей. Такими спробами ніде на світі ніхто не приєднує частини землі одного й того самого народу до цілости. Це нагі факти, які треба пригадати в той момент, коли жемчуг нашого минулого, символ українського духа Київ, Мати Русько - Українських Городів, переходить з під одної окупації націстичного наїзника під другу окупацію московського наїзника. Одні й другі чужі українському народови.

Київ та Москва.

Траґедією України є, що вона попала у завойовання такого сусіда, що правда взяв від неї цивілізацію, але духово її цілковито чужий. Україна та Росія, Київ та Москва це два цілком собі чужі світи. Безперечно, що українська та московська мова близькі собі мови, обі належать до тої самої східно - европейської мовної ґрупи, одначе близькість мови, ще нічого не вирішує. Мова це щось таке, якби краска скіри, у одного може бути більше ясна, у другого смаглява, але душа українця та москвича такі собі чужі, та далекі, що жити їм разом неможливо без винищення духовости одної істоти другою. Нині сильнішою є Московщина, тому український нарід паде жертвою не тільки духового, але навіть фізичного винищування з боку Московщини.

Як далекі від себе духовости українця та москаля, це знаменито підглянув та уняв таки росіянин Олексій Толстой старший, що був попередником найбільше відомого російського писателя з поміж Толстоїх, Льва Толстого. Сам він був поетом та драматурґом. Наведемо ці безсторонні погляди москвича на „дві Руси" як він каже, висловлені ще 1875 року. Наводжу їх так, як їх цитує російський історик В. Шульгин в анґлійськім журналі: „Слявонік енд Істерн Европіен Ревю" — „Погляд Олексія Толстоя — пише він є незвичайно інтересний. Він є попередником пізніших російських писателів, що твердили про істнування двох Русей в духовому розумінню.

Одна Русь (Україна) бере свої коріння у всесвітній, а принайменше в европейській культурі. В цій Руси ідея гуманности, почуття чести і свободи має таке саме розуміння як на заході.

Але є ще друга Русь (Московщина), це є Росія темних лісів, Росія Тайги, тілесна Росія, фанатична Росія, Монгольсько - Татарська Росія. Ця Росія зробила своїм ідеалом деспотизм та фанатизм...

Ідеали першої Руси (України) немов усоблені старим Київом, а всі неґативні черти противних напрямків сходу та деспотизму є усоблені Москвою, що виросла на духових руїнах Киева. Коли виринає проблема, коли то сталося і від коли та майбутня сила Москви стала виростати, то початок дало різне відношення до татар. Стара традиція Киева була боротьба проти татар (азійського варварства). Ми бачили як Київ падав.

Що прийшло по тім та що витворювало таке наставлення Москви, це була інша тактика. Москва воліла гнутися перед завойовником (азійськими татарами), щоби тільки жити і Москва пережила... Одначе це пристосування до обставин і життя було куплене дорогою ціною. Серед того процесу пристосовування до обставин під татарським володінням витворилась духова черта звана у Росії „холопством", рабська духовість, що увійшла в характер Росії. Противно духові діти Киева, пануючі, чи підвладні, все були повні своєї особистої гідности, вони все високо ставили почуття чести та волі, вище понад все... Вкінці Олекса Толстой каже: І дивітеся, коли ви (росіяне) споїлися з духом татарським та зробили його змістом вашого серця, то ви це називаєте Русю?"

Навели ми голос відомого російського писателя, стопроцентового росіянина, що він говорить про духовість України та Московщини та які духові вартости звязані з понятями: Русь, руський. Річ природна, колиб такі тверді слова написав українець, підозрівалиб його про вороже наставлення до сусіда, про шовінізм та таке друге. Олексу Толстоя та його інтерпретатора Василя Шульґіна, відомого російського націоналіста, ніхто за такі гріхи підозрівати не стане.

Ми як українці здержуємося навіть від розбирання цеї знаменної характеристики духовости українця та москвича російським писателем. Український нарід все гуманний та толерантний супроти своїх сусідів не мішається у їх спосіб життя, у їх життєвий шлях, як скажемо американським терміном. Кожний нарід має свої власні прикмети національного життя та їх зберігає, видно йому з ними добре. Одначе траґедія в житті поміж народами зачинається доперва тоді, коли сусід з духовістю зовсім протилежною старається накинути свій підхід до життя другому народови, коли стає виступати в ролі старшого брата та каже себе наслідувати, нагинати його духовість на своє.

Саме ціла історія українсько-московських відносин це насильне нагинання української духовости, духовости західно-европейського почуття волі, чести та людської гідности під прикази деспотизму та тепер російського тоталітарного комунізму. Росіянинови може бути зовсім з тим добре, культ царя там зовсім природний для російської духовости перейшов там теж зовсім при-

(Докінчення на стороні 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

79)

Тож він і обстав за тим, щоби „вихід з неволі египетської" відбувся середодня, громадно, голосно. Адже й так, завтра рано мало розпочатися „святкування", чомуж не дати підприємцям віднині порозуміти, відки вітер віє?

В неділю опівдня почали вулиці Борислава в незвичайний спосіб заповнюватися робітниками й робітницями. Гомін стояв мов на ярмарку, — робітників сходилося чимраз більше. Половина їх мала через плечі торби, під руками звитки, на собі всю свою одіж.

— Що це такого? Куди ви збираєтеся? — питали підприємці то цього, то того споміж ріпників.

— Додому, на села, — була звичайна відповідь.

— Чого додому?

— А щож, треба! Ще робити в полю, а тут і так нічого не заробимо.

— Як не заробите? Отже заробляєте.

— Е, з таким зарібком! І прожити нема защо, не то, щоби яку підмогу для господарства. Буде з нас! Нехай інші заробляють!

Рікою поплив народ долів вулицями, спокійно, сумовито. За Бориславом, на толоці вже стояли нові громади. Почали прощатися.

— Бувайте здорові, товариші! Дай вам, Боже, щасливо докінчити, що задумали! Подавайте вістку, що тут буде чувати!

— Ходіть здорові! Швидко чей у ліпшій долі знову побачимося!

Звільна на всі боки, на гори і на доли, між ліси і поля розійшлися громади робітників, час від часу озираючися на покинений Борислав, що спокійно мрів собі на сонці, мов безжурний кіт вигрівається і простягається і мурликає поблизу залізної зубатої ступиці, котра ось-ось клямсне і вхопить його своєю залізною пащею і подрухоче йому ребра й лапки.

Правда, бориславські підприємці не конче були подібні до того кота. Вихід такої маси робітників затривожив їх непомалу. Вони не могли порозуміти, що це такого сталося робітникам і чого вони хотять. Але все таки вони хоч почасти успокоїлися, міркуючи собі: щож, половина пішла, а половина таки осталася, а колиб тих було замало, то швидко надійде більше, ніж треба. З тою надією підприємці спокійно переспали ніч. Але надія їх, хоч і мала за собою багато правдоподібности, цим разом не сповнилася.

На другий день рано велика частина кошар стояла зовсім пусткою. То є, властиво, не зовсім: надзорці поприходили, повідмикали двері й чудувалися, що робітники не приходять. Декотрі лютилися і проклинали робітників, інші, холоднішої вдачі, посідали при входах на свої лавочки, обіцяючи собі в душі натовкти добре морди поганим недбайкам за таке нечуване запізнення. Але й одне і друге надармо. Вже сонце геть-геть підійшло на небі, а робітників як не було, так не було. Надзорці булиб, може, ще довго ждали і нудилися і нетерпеливилися, колиб гомін, а далі й крики та лайки з сусідніх кошар не були їм звістили, що й там, хоч робітники снувалися, мов оси, а таки сталося щось неладне, незвичайне й нечуване. А сталася проста річ. До котрих кошар прийшли робітники, то вони, ставши лавою при дверях, у мовчанці дожидали надзорця. Приходить надзорець, відмикає двері, робітники мовчать і стоять, не йдуть до кошари.

— Ну, до роботи! — гукає надзорець.

— Е, маємо час, — відповідає холодно цей або той ріпник.

— Як то, маєте час? — кричить надзорець. — Але я не маю часу!

— Ну, то лізь і роби сам, коли так квапно діється, — кричать робітники й регочуться.

Надзорець синіє зі злости, стискає кулаки, готов першому-ліпшому заїхати в зуби.

— Не лютуйся, Шльомо! — успокоюють його робітники. — Ми лиш того прийшли сюди, щоби тобі сказати, що не будемо більше робити!

— Не будете робити? — лопоче оголомшений надзорець. — А то чому?

— Раз, що не хочемо такого пса за надзорця, як ти, а подруге, що нам замало платять. Бувай здоров! А перекажи свойому панови, що як дасть ліпшого надзорця і по дванадцять шісток денно, то вернемо назад до роботи.

І це сталося разом, рівночасно, однодушно по всіх кошарах, по всім Бориславі! Один величезний зойк здивування, гніву й непорадности вирвався з уст підприємців і луною понісся від одного краю до другого.

Деякі надзорці поставали, як стовпи, з порозніманими ротами, почувши ту нечувану, безбожну бесіду. Інші вибухали безмірним гнівом, впадали в лютість, кидалися на робітників з кулаками, нахвалюючись, що вони пястуками і стусанами заставлять їх робити. Інші знову недовірливо всміхалися, брали це за жарт, а коли робітники й справді розходилися, вони махали рукою, воркотячи: „Тьфу, що за народ! Дується, мов порося на орчику. Немов то, крім них, нікого нема в Бориславі. Найдемо, братчику, найдемо, крім вас, робітників, і ліпших і покірніших, ще й дешевших!" Знов інші надзорці, мов наївшися дурійки, бігали вулицями до своїх нахлібників, розповідали їм, що сталося, і просили про дальші розпорядження, що діяти в такім разі. Але й нахлібників цей удар зустрів так само неждано-негадано, як їх вірних вірників.

(Дальше буде).

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ

Київ Мати Руських Городів

(Докінчення зо сторони 2-гої)

родно в культ Сталіна. Це в практичному житті є навіть одною із додатних прикмет російської ментальности, бо дає її внутрішну споєність та уможливляє вести велику завойовницьку політику, будувати потужну Росію. Одначе така російська духовість насильно защіплювана на Україні є для українця невиносною, веде до духового карловатіння та вкінці до повного занепаду нації.

Що не хто другий, а Микита Хрущов, москвич, диктатор України з рамени Москви, займається „творенням української літератури та культури", як у своїм цинізмі недавно написала російська комуністична ґазета в Америці, писана українськими буквами, це траґічний символ дійсности, в якій приходиться животіти українському народови та нидіти. Це зрештою є ціллю російського панування над Україною, спершу витворювати на пів заломані типи малоросів, що поволи затрачують це традиційне українське почуття людської гідности та звязок з духовою культурою Европи. Не стають вони одначе тими сильними імперіялістичними москалями, що бажають пів світа завоювати. Малорос це духово скапарена людина: ні пес ні баран. Хто не ставав малоросом в російській дійсности, той мусів змарнувати своє життя на засланню або згинути.

За зберігання традиційної культури українського народу, бути частиною Европи, а не Азії, одні гинули під стенкою, другі поповняли самовбійства, а дехто на наших очах марніє та нидіє. До цих останніх належить такий талан як Павло Тичина. В однім із недавних чисел комуністичного щоденника ми найшли напечатаний недавно написаний вірш цього колись талановитого поета під заголовком: „Радійте, Співайте". Не йде про зміст вірша, бо зі змістом можна в дечім годитися з поетом, в дечім ні, так як взагалі український нарід з одного боку радий з розгрому націстів на Україні, одначе не бажає міняти одного ярма за друге. Не йде кажу про зміст вірша, але про його форму, поетичну вартість. Порівнаймо брилянти поезії, які висипав колись Павло Тичина перед нас у своїх збірках „Золотий Гомін", „Соняшні Клярнети", з тим останнім вершиком. Тамто, це були архитвори поезій, що під оглядом форми та поетичної вартости можнаб поставити поміж перші твори світової поетичної творчости, а вірш „Співайте, радійте" це стих на поземі тих соток творів віршомазів, що ними засипана кожна редакція та яких містити не можна, бо не є поезією. Ось одна строфка того стиха Павла Тичини:

„Хотіли поганці однять у
 нас хату —
Та ми тую жадність одсікли
 рукату.
Хотіли заброди розбить
 наш народ
Та ми отчинили кругом їх
 зброд".

Хто пізнавби, що це творчість автора „Золотого Гомону", чи „Соняшних Клярнетів"? Перед нами, москалями брутально змарнований талан українського ґенія, що мусить співати не так, як йому душа говорить, тільки так, як наказує цензура завойовника та страх перед ҐЕПЕУ. Давно колись, коли кипіла визвольна боротьба українського народу проти червоної Москви, коли жовто-блакитні прапори ще лопотіли над Києвом, Павло Тичина вважав цей національний ентузіязм „Золотим Гомоном", його дух взноситься на вижини поетичної творчости. Нині він, відзначений правда різними російськими орденами, але його поетична творчість похоронена на зіки. Не зробиш з раба вірла. Павло Тичина це уособлення траґедії українського Києва Матери Руських Городів та цілого українського народу під чужим пануванням.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГЕМТРЕМК, МИШ.

З нагоди Золотого Ювилею У. Н. Союзу і часопису „Свобода" треба признати, що „Свобода" отворила неодному нашому еміґрантови очи і навчила його, що він не австріяк, ні румун, ані не росіянин, але українець з діда прадіда і „Свобода" навчила наших братів боротися за своє існування, як вільний нарід.

У. Н. Союз і його провідники перші потрафили нашу еміґрацію зґуртувати в одно тіло. Нинька українці, чи старші чи молодь, повинні гордитися тим, що маємо таку орґанізацію, якою є Батько Союз. Я є членом У. Н. Союзу від коли приїхав з рідної землі, себто від року 1912. і тішуся, що я дожив його ювилею. З нагоди ювилею бажаю У. Н. Союзови подвоїти число своїх членів, а „Свободі" бажаю дальшої витривалости в праці за українське існування. „Свобода" хай далі веде провід в нашім українськім життю.

Андрій Патра,
чл. від. 94. УНС.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Буде нагода виявити українську культуру.

Живемо в такім часі, коли вся наша увага і енерґія звернені — в сторону війни. Її покінчити нашою вигрою — це наше найважніше завдання. Це ми всі розуміємо й згідно з тим поступаємо. Та й тої правди не закрити, що разом з тим болить нас серце за той нарід, з якого походимо, а якого земля була і є тереном не тільки найзавзятіших боїв, але й найбільшої руїни і найбільших терпінь. Це земля українського народу. А болить нас серце тому, що ми так мало можемо робити, щоб ту долю облекшити принаймні в тому часі, як ця земля звільниться вцілости від націстівського наїздника.

В ось такому положенню треба вважати позитивним явищем, коли ми хоч культурною імпрезою даємо змогу хоч докому з американського громадянства пізнати, яка є властиво душа цього народу, чим він живе, чого собі бажає, коли глядіти на це з літературного боку, себто з того, що написали духові сили українського народу. Український літературний вечір, що відбудеться в пятницю, 3. грудня б. р., в Торн Гол старанням Нортвестерн Юніверзіті й Культурного Комітету У. Н. Союзу враз з відділами У. Н. Союзу в Шікаґо, дасть таку змогу. Проф. Клеренс Менінґ, що матиме відчит про українську літературу, обзнайомлений з цею літературою з першого джерела, бо може читати українські ориґінали. Його виклад буде цілком певно дуже цікавим і для старої нашої ґенерації, а вже молоде покоління може з нього скористати дуже багато. Значить, що треба тільки прийти. Очевидно, що коли про це згадуємо, то навіть не припускаємо такої можливости, щоби могло бути інакше, щоби нас там не було. Ми певні, що наше громадянство в Шікаґо там буде, та що з цілої душі радіє, що вшановуємо 50-літній ювилей У. Н. Союзу в Шікаґо ось таким загально-культурним вечером, на якому буде слово про культуру українського народу та його думки, як вони виявлені в українському письменстві. Крім цього, як знаємо, буде ще й виступ української пісні, теж і народніх танків, як теж і вистава українського народнього мистецтва і української книжки.

Отже є це загально-народній вечір. Є це культурна імпреза, яка є спогадом про той нарід, що кладе міліонові жертви за ідеали свободи — за український нарід.

НІМЦІ АРЕШТУЮТЬ НОРВЕЗЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ

СТОКГОЛЬМ, Швеція. (ОНА). — Щойно прибувші з Норвеґії збігці оповідають, що німецька окупаційна влада зарядила масові арешти норвезьких священиків. Робить це тому, кажуть біженці, що священики беруть активну участь у боротьбі і переховують членів підземних орґанізацій. В одному містечку німці знайшли в церкві арсенал і радіоапарат, яким лідери тайних орґанізацій передавали вістки про рух німецької армії. Націсти ходять дуже обурені і бояться, що як Аліянти нападуть на Европу, то вони не будуть мати куди втікати.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

Братство Пресв. Тройці, від. 320. У. Н. Союзу в Болтимор, Мд., $10. (...і хай живе „Свобода" тисячі й тисячі літ". — Григорій Шулька, секр.").

о. Гр. Врублевський, Ковтсвил, Па., $5. Михайло Пастернак, чл. відділу 18, Сімур, Кон., $2, Андрій Патра, чл. від. 94 в Гемтремк, Миш,, $2; Ангелина Тимоць, Магвак, Н. Д., $1 („... бажаю працівникам щастя й успіху на дальші літа"); Іван Іванишина, Філядельфія, Па., $1; Іван Крочак і Андрій Бабесюк по $1 (з від. 204. в Ню Йорку); Олександер Шандровський, від. 55. в Кортис Бей, Мд., від членів $10, з каси $5, разом $15; з від. 45. тов. „Любов" у Філядельфії, зложили по $1: Антін Гарасим, Теодор Малик, Василь Бутрин, Михайло Сампара, а М. Сава і М. Д. по .50, разом $5, переслав секр. Теодор Малик.

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: Як складають Ювилейний Дар Свободі?).

Спростування помилки; У виданню „Свободи" з 18. листопаду подано було, що з Мавнд, Минн., прислала $2 Тілі Кваний. Це друкарська помилка, бо жертву зложила Текля Квасна, що оцим протуємо і добродійку перепрошуємо.

При цій нагоді звертаємо увагу дописувачів, щоб при виписуванню імен дуже дбайливо звертали увагу на склад букв („спелинг") імен, бо нераз важко правдиве імя відчитати, а ще важче приготовити його до друку. В дорозі від дописувача аж до виходу газети може зайти не один недогляд, який виходить опісля на шкоду всіх інтересованих.

ПОЛЬЩА БУДЕ ВЕЛИКОЮ ПРИМОРСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Польські дипльомати в Лондоні гадають, що як скінчиться війна, то Польща стане великою приморською державою. Зогляду на те, польське міністерство відбудови постаралося впровадити на Кембриджському університеті курс морського права. Поляки кажуть, що їм буде потрібно великої маси моряків і, що всі охочі до мореплавства люди повинні користати з нагоди і приготовлятися до морських діл.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВИКЛЮЧИТИ МІХАЙЛИВИЧА З ЮГОСЛАВСЬКОГО КАБІНЕТУ

КАЇРО, Єгипет. (ОНА). — Югославські політичні угруповання внесли на руки короля домагання виключити генерала Міхайловича з кабінету. Вони доводять, що Міхайлович більше шкодить визвольним змаганням югославського народу, ніж помагає. Через нього тяжко порозумітися з партизанами і тяжко навязати добрі дипльоматичні звязки з советським союзом. Якщо королеві дійсно дорога справа визволення югославського народу з німецького ярма, то він повинен усунути Міхайловича з кабінету і сказати йому співділати з партизанами.

Що саме король зробить з Міхайловичем, ще не знати, але він мабуть піде їм на руку, бо Іден йому говорив, що для добра загальної аліянтської справи треба, щоби югославські воюючі групи порозумілися і щоби не витрачували енергії й амуніції на взаїмну боротьбу.

Британський міністер закордонних справ впевняв короля Петра, що советський союз не думає вмішуватися в балканські справи, але хотів би бачити там спокій і добросусідські відносини між державами. Іден говорив королеві про постанови московської конференції і казав, що великі держави є тої думки, що коли в Европі має запанувати сталий мир, то такий має бути і на Балканах. Треба так робити, щоби в кабінеті були заступлені всі політичні групи і щоби уряд однаково відносився до всіх шарів свого населення.

Політичні обсерватори зауважили, що як Іден виїхав, то югославський уряд в Каїро приготовляється не тільки до зміни в кабінеті, але й до зміни своєї політики в[illegible]

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ХАРЧІ.—Якби далеко не находилися американські війська, вони все таки будуть мати подостатком їжі. На цю позицію американців на південно-пацифічному острові переслано хліб літаком. Тубильці вивантажують його з літака.

ПРЕМІЄР МІКОЛАЙЧИК ХВАЛИВ РІШЕННЯ МОСКОВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ЛОНДОН. (ОНА). — З нагоди двадцять-пять-ліття відновлення польської держави, Національний Комітет Громадських Інтересів в Лондоні улаштував в честь польського президента Рачкевіча вечерю, на якій було поважне число англійських гостей і чужоземних дипльоматів. Президент Рачкевіч виголосив політичну промову, в котрій сказав, що польський уряд солідаризується з усіми державами Аліянтів і що східний сусід Польщі, своєю знаменитою обороною проти дикого наїздника, зробив аліятським державам великі прислуги. Гості винесли враження, що це був жест в сторону советського союзу [illegible]новити з польським урядом на вигнанні дипльоматичні звязки.

Другу політичну промову виголосив премієр Міколайчик. Він похвалив рішення московської конференції відносно міжнародньої співпраці заведення і вдержання на світі мира та покарання воєнних злочинців. Одобрив справу привернення Австрії незалежности і підчеркнув, що це знак, що великі держави пануватимуть суверенність менших.

Присутні на вечері англійські гості завважили, що Міколайчик завше підчеркував, ро він не говорить тільки в імени польського правительства на вигнанні, але й в імени підземних польських організацій та еміґрантських груп. Він сказав, що Польща вірить в ідеали Обєднаних Держав і що поляки мають право сподіватися, що як Аліянти виграють війну, то Польща відзискає свою незалежність.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

НАЦІСТИ ВИДУМАЛИ НОВИЙ СПОСІБ ВИГУБЛЮВАТИ ЖИДІВ.

ЛОНДОН, (ОНА). — До Лондону прийшло кілька чисел підземних газет в яких говориться, що німці придумали новий спосіб вигублювання жидівського населення. Газети пишуть, що німецька окупаційна влада у Франції, переслала до Польщі кілька тисяч французьких жидів, яких загнали в концентраційні табори в Круєвській Гуті, і заставляють їх до праці в копальні вугля. Розуміється, що жиди ніколи в своїм житті вугля не добували і не мають найменшого поняття, як це робиться. Вони ніколи фізичної праці не виконували і тепер страшно бідують. Бідують не тому, що не хочуть або не можуть фізично працювати, а тому, що до такої праці вони цілком не надаються. Це переважно люди вільних професій — лікарі, адвокати, науковці, журналісти, тощо. Націсти нарочно загнали їх до праці в копальні вугля, щоби таким способом визбутись не любих їм людей.

І визбуваються. Підземна преса доводить, що жидівське населення в концентраційнім таборі гине сотнями денно. Націсти заставляють жидів працювати в копальні по чотирнацять годин денно, а годують їх так, що добрий господар краще псам дає їсти. Дають їм барабоняну зупу, маленький кавальчик хліба, і теплої, недовареної води. Кажуть, що жиди гинуть з голоду, як мухи. Як хто захорує, то не до лікарні його везуть, а до трупарні.

Німецькі наставники дуже над жидами збиткуються і не дають їм лікарської обслуги. Концентраційний табор такий брудний і запущений, що треба маску в нім носити, бо інакше можна вдуситися. Німці нарочно все це роблять, бо знають, що жиди не витримають і вимруть. Замісць вигублювати їх масовими розстрілами, то німецька окупаційна влада доводить до того, що люди вмирають з голоду, фізичного перемучення і від пошестей. Як всі вимруть, то управа концентраційного табору в Круєвській Гуті повідомляє централю, щоби присилала другу групу французьких жидів.

Кажуть, що місцеве польське населення симпатизує з жертвами націстського рерору, але помогти їм не може, бо вартові зараз стріляють. По місті розліплено пересторогу, що як хто відважиться давати жидам поміч, то його чекатиме сувора кара.

ПОЛЬСЬКІ ЖИДИ ВТІКАЮТЬ НА МАДЯРЩИНУ.

На 3 або 4 стор.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — Повернувший з Будапешту швайцарський купець оповідає, що на Мадярщині зараз находиться біля 10,000 польських жидів. Всі вони перекралися через мадярську границю і правительство замкнуло їх в концентраційних таборах. В Мадярщині, покищо, явно жидів не переслідують і держава дає їм нагоду істнувати. Біженці говорили, що втікаючи з німецького пекла в Польщі, вони довго скривалися в Карпатських горах і, що багатьом з них, гуцули помагали дістатися закордон. В Карпатській Україні населення ставилось до них симпатично, а місцева влада вдавала, що не бачила їх.

Жидівські біженці з Польщі оповідали, що німецька влада експльоатує Галичину до тої міри, що як скінчиться війна, то возьме зо двадцять літ, нім край прийде до себе. Німці грабують рухоме майно і вивозять додому все, що можуть вхопити. Галицькі хлібороби працюють на ріллі від ночі до ночі, а як зберуть жнива, то приїздить німецька комісія і, не питаючись, забирає зерно, картоплю, фасолі, і навіть пашу. Якщо селяни просять, аби німці бодай паші не забирали, бо не буде чим худобу годувати, то німці ще й худобу беруть з собою. Одним словом кажучи, рабують край до останнього.

В Галичині, кажуть, панують пошесті різного роду і народ постійно вимирає. Всі шпиталі німці були забрали для лікування ранених салдатів, а польських й українських лікарів вивезли до Німеччини. До того всього в Галичині ще бракує медикаментів і, як хто захорує, то немає нагоди вилікуватись. Бувають випадки, що як захоріє дитина, то мати біжить до військового німецького лікаря і падає на коліна та просить для хорої дитини медицини, але замісць лікарства, озвірений німець копає її в зуби. Вернувши домів, мати застає дитину мертвою і з розпуки кидається у воду. Нераз бувають такі зворушливі, драматичні сцени, що тільки найбільш душевно зрівноважена людина може задержати спокій. Інші не в силі пережити німецького терору і, як їх не зжене зо світа пошесть, то, приглядаючись німецьким звірствам, вони тратять розум.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

о. ДМИТРО ДОБРОТВОР,
гр.-катол. священик, ізза недуги недійствуючий упродовж останніх трьох років, помер в неділю. 28. листопаду 1943. р. у шпитали в Блумфілд, Ню Джерзі, куди його взяли спаралiжованого із дому старців в Словтсбургу, Н. Й.

Небіжчик уродився в Збаражі, Західна Україна, в 1870 р.; середні школи й університет покінчив у Львові, а висвячений еп. Ю. Куїловським у Станиславові в 1895 р. став сотрудником на Буковині, опісля військовим капеляном, поки не вибрався в Америку в 1902. р. Тут бував на різних парохіях, як: в Йонкерс, Клівленд, Мт. Кармел, Майнерсвил, а остаточно в Брукліні (Савт), поки зломаний недугою не пішов на старечий відпочинок.

Покійний був одним з піонірів-священиків старшого покоління, був добрим проповідником і відзначився меткою а різкою вдачею.

Похорон відбудеться в четвер, 2. грудня, в Майнерсвил, Пенсилвенія. — В. Й. П.!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФОРД СИТІ. ПА. — Річні збори Тов. Зап. Січи, від. 63, відбудуться в неділю, 5. грудня, в год. 1:30 пополудні, в У. Н. Домі. Всі члени й члениці обовязково повинні бути присутні, бо буде звіт уряду і контролі за 1943 рік і вибір уряду на 1944 рік. Хто має діти, що ще не є членами У. Н. Союзу, нехай впише на цих зборах, як дар для У. Н. Союзу в його 50-літній ювилей. — М. Личак, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, відбудуться в неділю. 5. грудня, в годині 3. пополудні, в У. Н. Домі на Компилай Гил. Обовязком всіх членів є прийти на означений час. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

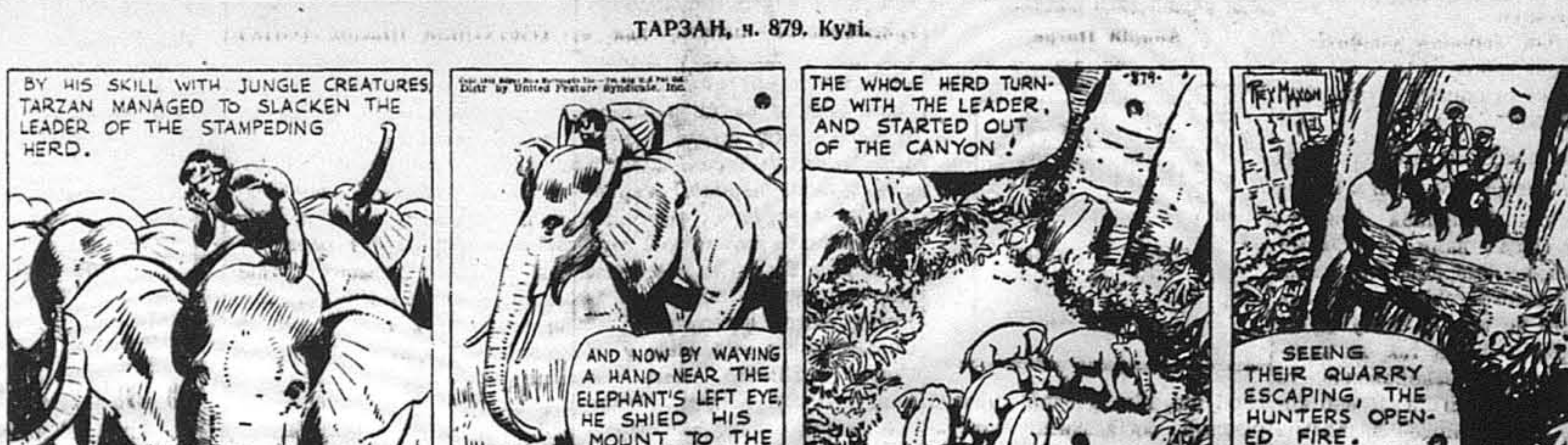
ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 5. грудня, в годині 3. пополудні, в гали У. Н. Дому. Повинні явитися всі члени і почути звіт відділових урядників і контролі за цілий рік. Також почути делеґата зі засідання в Ню Йорку в справі 50-ліття У. Н. Союзу і обговорити справу ювилею. — За уряд: Г. Дячишин, предс.; Т. Іванило, кас.; П. Манок, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — **Річні збори** Тов. ім. Богд. Хмельницького під Покр. Пресв. Трайці, від. 158, відбудуться в суботу, 4. грудня, в год. 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти тому, що є дуже важні справи до полагодження, як рівнож буде вибір нового уряду на 1944. рік. — За уряд: Ю. Павчак, голова; М. Баглай, фін. секр.; М. Кіт, рек. секр.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 879. Кулі.

Тарзан потрапив зручно звільнити скорість череди.

А потім показавши руку коло лівого ока, звернув його вправо.

Ціла череда звернула за своїм провідником.

Бачучи, що їх звірі відходять, мисливі відкрили огонь.